

درس سوم

در این در به سبک‌های نثر فارسی و ویژگی‌های سبک مرسل می‌پردازیم:

۱. سبک‌های نثر فارسی چنانکه دکتر شمیسا آنها را بر اساس دوره تاریخی به ده دوره تقسیم کرده است:

- نثر مرسل (معادل سبک خراسانی) قرون سوم و چهارم و نیمه اول قرن پنجم؛
- نثر بینابین، اواخر قرن پنجم و اوایل قرن ششم؛
- نثر فنی، در قرن ششم؛
- نثر مصنوع یا صنعتی در قرن هفتم؛
- نثر صنعتی و نثر ساده در قرن هشتم؛
- نثر ساده در قرن نهم تا اوایل قرن دهم؛
- نثر ساده معیوب، از قرن دهم تا میانه قرن دوازدهم؛
- نثر قائم مقام و تجدید حیات (نثر دوره قاجار) این نثر ساده و خوب است؛
- نثر مردمی دوره مشروطه (نثر روزنامه)؛
- نثر جدید (نثر رمان و نثر دانشگاهی).

۲. ویژگی سبک یا نثر مرسل:

- بسیار ساده و بسیار نزدیک به نثر پهلوی است؛
- کلمات عربی در آن محدود است؛
- جمله‌ها همه جا کوتاه و بریده است؛
- کلمات مرادف در آن دیده نمی‌شود؛
- صفت بر موصوف مقدم است؛
- کتاب‌های این دوره در علوم دقیقه؛ مانند طب و ریاضیات و نجوم و غیره نوشته شده است؛
- کوشیده‌اند اصطلاحات به زبان دری وضع کنند و به جای اصطلاحات زبان عربی به کار برند؛
- از صنایع لفظی و معنوی و سجع عاری است؛
- از استعمال اصطلاحات و واژه‌های نامستعمل و مهجور اجتناب شده است.